Cymunedau Creadigol AHRC

Pecyn Cymorth - Modiwl 1: Ymchwil a Datblygu Cymunedol Sut i gymryd rhan mewn ymchwil a datblygu ar lefel leol

Mae **Cymunedau Creadigol AHRC** yn rhaglen ymchwil bwysig wedi'i hariannu gan **Gyngor Ymchwil y Celfyddydau a'r Dyniaethau (AHRC)** a'i gynnal gan **Brifysgol Northumbria**, sy'n edrych ar sut mae diwylliant sydd wedi'i greu ar y cyd yn gallu gwella ymdeimlad o berthyn, mynd i'r afael ag anghydraddoldeb rhanbarthol, cyflawni datganoli, a chwalu rhwystrau i gyfleoedd gyda chymunedau mewn lleoliadau datganoledig ar draws pedair gwlad y DU.

Bydd y **Pecyn Cymorth Cymunedau Creadigol** yn datgloi dysgu drwy raglenni ar gyfer cymunedau creadigol, gan eu grymuso i fynd i'r afael â heriau cyffredin drwy ymchwil a datblygu diwylliannol newydd, ac i weithio'n well gyda rhanddeiliaid traws-sector drwy fethodolegau cydweithredol.

Creative Communities

UKRI Arts and Humanities Research Council

Northumbria University NEWCASTLE

Beth yw Cymuned Greadigol?

> Mae Cymuned Greadigol yn disgrifio cydweithrediad ymchwil a datblygu traws-sector sy'n seiliedig ar leoedd ac sy'n dod â phartneriaid amrywiol at ei gilydd, gyda'r amcan cyffredin o greu gwerth economaidd a chymdeithasol drwy ddarparu gweithgaredd diwylliannol newydd.

Mae Adroddiad Manwl Cymunedau Creadigol AHRC yn dangos gwerth cymunedau creadigol a sut maen nhw'n creu ecosystem ymchwil a datblygu gynaliadwy drwy gydweithrediad traws-sector er mwyn cyflawni nod cyffredin.

Mae partneriaid Cymunedau Creadigol yn

- Grwpiau Cymunedol ac Ymchwilwyr-Ddinasyddion
- Llywodraeth Ganolog, ee yr Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon neu'r Weinyddiaeth Tai, Cymunedau a Llywodraeth Leol
- Cyrff hyd braich ee Cyngor Celfyddydau Cymru
- Y Sector Preifat
- Sefydliadau Addysg Uwch a Sefydliadau Ymchwil Annibynnol
- Y Trydydd Sector ee elusennau, mentrau neu ymddiriedolaethau
- Awdurdod au Lleol

Creative Communities
Arts and Humanities Research Council
Northumbria University NEWCASTLE

Beth yw prif nodweddion Cymuned Greadigol?

- ✓ Creu a strwythuro cydweithredol
- ✓ Edrych tuag allan, yn seiliedig ar leoedd
- ✓ Cyfranogiad cymunedau lleol gyda chynghreiriaid traws-sector (annhebygol weithiau)
- ✓ Prosesau arweinyddiaeth gyffredin
- ✓ Bod yn agored i arbrofi a methu, addasu a chymryd risgiau

Cymunedau Creadigol a Lleoedd

Mae gweithgareddau'n cael eu cynnal ger mannau lleol yn aml, fel canolfan gymunedol, safle treftadaeth neu gelfyddydol, gan alluogi rhwydweithiau cymdeithasol, diwylliannol, digidol ac economaidd newydd rhwng sectorau a sefydliadau sy'n rhannu diddordebau neu heriau tebyg.

Beth yw Cymuned Greadigol?

Ymchwil a Datblygu (UKRI) + Cymuned

- **Llywodraeth** → = Cymunedau Creadigol
- **Trydydd Sector** → = Addysg a sgiliau iechyd a llesiant balchder dinesig ac ymdeimlad o berthyn arloesi a thwf
- **Sector Preifat** → = Cymunedau cydnerth, cynaliadwy a theg ledled y DU

Creative Communities

UKRI Arts and Humanities Research Council

Northumbria University NEWCASTLE

Cymunedau Creadigol y DU

Cafodd pum **Ymarferydd Arloesi Cymunedol** ar gyfer rhaglen Cymunedau Creadigol AHRC eu hymgorffori mewn ymchwil traws-sector cydweithredol mewn lleoliadau datganoledig ar draws y pedair gwlad yn 2023/24. Darllenwch eu hastudiaethau achos neu wrando ar eu penodau podlediad i gael gwybod mwy.

Roedd **Áine Brady** wedi defnyddio dulliau creadigol yng Ngogledd Iwerddon i fynd i'r afael â hanes o drawma cymunedol:

Astudiaeth Achos **Podlediad**

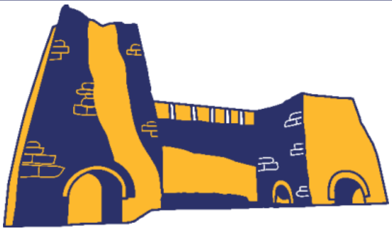

Roedd **Alexander Langlands** wedi gwella sgiliau'r gymuned drwy asedau treftadaeth a chreu lleoedd cynaliadwy yng Nghymru:

Astudiaeth Achos **Podlediad**

Roedd **Gaston Welisch** wedi defnyddio ymarfer wedi'i arwain gan ddylunio a gweithio mewn partneriaeth i ffurfio catalydd cymunedol yn yr Alban:

Astudiaeth Achos **Podlediad**

Roedd **Georgina Aasgaard** wedi cyd-greu perfformiadau cerddorol yn Lerpwl i wella iechyd a llesiant y gymuned:

Astudiaeth Achos **Podlediad**

Roedd **Jim Donaghey** wedi defnyddio dulliau fideo i dynnu sylw at ddiwylliant parciau sglefrio ar lawr gwlad yng Ngogledd Iwerddon:

Astudiaeth Achos **Podlediad**

Creative Communities | UK RI Arts and Humanities Research Council | Northumbria University NEWCASTLE

Beth yw Cyd-greu?

Mae cyd-greu yn ddull cydweithredol lle mae'r bobl sy'n defnyddio rhywbeth yn cael eu grymuso i'w gynhyrchu. Wrth gyd-greu, mae ymchwil yn cael ei gynnal gyda chymuned, yn hytrach nag ar gyfer cymuned; mae'r holl gydweithredwyr traws-sector yr un mor bwysig o ran darparu arbenigedd unigol.

Drwy fanteisio ar ddulliau cyd-greu, mae Cymunedau Creadigol yn gallu cydweithio i gynhyrchu ymchwil a datblygu diwylliannol newydd.

Nodau Cyd-greu

Nod canolog cyd-greu yw arloesi sy'n seiliedig ar werthoedd fel tegwch ac amrywiaeth, hygyrchedd, cyd-fanteision a dwyochredd rhwng cydweithredwyr.

Roedd ein **Hymarferwyr Arloesi Cymunedol** 2023/24 wedi defnyddio dulliau cyd-greu yn eu cymunedau creadigol i gyflawni nodau cyffredin ar draws y pedair gwlad. Gwrandewch ar y **podlediad Creative Communities** ar-lein i gael gwybod mwy.

Atebion Cyd-greu

Mae'n hollbwysig buddsoddi i oresgyn y rhwystrau hyn – drwy ail-ystyried cyllid, partneriaethau a modelau datblygu – er mwyn gwireddu potensial arloesol cyd-greu.

Mae ymchwil, datblygu ac arloesi diwylliannol yn hollbwysig er mwyn mynd i'r afael â'r cyd-destunau, yr heriau a'r cyfleoedd sy'n wynebu'r DU heddiw.

Creative Communities
UKRI Arts and Humanities Research Council
Northumbria University NEWCASTLE

Dyma brif nodweddion cyd-greu effeithiol:	Mae cyd-greu yn gallu arwain at heriau hefyd:
Cymuned: Wrth gyd-greu, mae ymchwil yn cael ei gynnal gyda chymuned, yn hytrach nag ar gyfer cymuned	**Cysylltiadau:** Mae'n cymryd amser i feithrin cysylltiadau ac mae ansicrwydd yn gallu codi wrth ddiffinio rolau ac atebolrwydd mewn timau cydweithredol â nifer o bartneriaid
Cydweithredu: Mae'r holl gydweithredwyr yr un mor bwysig o ran darparu arbenigedd unigol	**Iaith:** Mae gwahaniaethau mewn iaith yn gallu dieithrio cydweithredwyr
Y cyd-destun: Mae cydweithredwyr yn dod ynghyd ar sail nodau cyffredin i greu rhywbeth ystyrlon sy'n dibynnu ar gyd-destunau unigryw	**Ffug-gymunedol ('Community Washing'):** Pobl â phŵer yn mabwysiadu termau fel 'cymuned' a 'chydweithredu' yn ecsbloetiol i ymddangos yn gyfiawn

Creative Communities
UKRI Arts and Humanities Research Council
Northumbria University NEWCASTLE

Ymchwil a Datblygu

Drwy hwyluso gweithio agosach rhwng cymunedau, academyddion, y llywodraeth a phartneriaid yn y trydydd sector a'r sector preifat, gallwn ni greu ecosystem ymchwil a datblygu ystwyth, gydnerth a chynaliadwy drwy gydweithrediad creadigol er mwyn cyflawni nod neu her gyffredin. Gellir defnyddio tri cham gweithredu allweddol i wneud hyn yn bosib:

1 Arallgyfeirio ymchwil a datblygu

Cynnull: Drwy gael y gymuned i ddangos diddordeb, cyfranogi a chyd-greu, gallwn ni ddatblygu sylfaen fwy amrywiol o ymchwilwyr i dyfu ac arallgyfeirio ymchwil a datblygu diwylliannol.

Mae dod â chymunedau a phartneriaid y trydydd sector a'r sector preifat ynghyd, a'u cynnwys drwy gydol y cylch ymchwil, yn gallu cyflwyno sgiliau, profiad, gwybodaeth a rhwydweithiau newydd i'r maes ymchwil a datblygu, ac yn manteisio i'r eithaf ar ein hadnoddau drwy gydweithio'n agosach ar heriau cyffredin.

2 Grymuso ymchwil a datblygu

Catalyddu: Drwy roi cymunedau wrth galon y gwaith o ddylunio, gweithredu a gwerthuso diwylliant, mae'r model Cymunedau Creadigol yn darparu fframwaith hyblyg ar gyfer cyfranogiad ar y cyd gan sefydliadau yn y sector cyhoeddus, y sector preifat a chymdeithas sifil.

Drwy bartneriaethau traws-sector ystyrlon ac ymrwymiad i gyd-greu cymunedol, gallwn ni greu'r amodau lle mae ymchwil ac arloesi diwylliannol yn cael eu gwneud gan bawb, ac ar gyfer pawb.

3 Tyfu ymchwil a datblygu

Cyfrannu: Drwy ddod â phartneriaid traws-sector amrywiol ynghyd, mae Cymunedau Creadigol yn hybu mynediad at ffynonellau gwybodaeth, yn adeiladu capasiti ar sail diwylliant ac ymchwil a datblygu, ac yn grymuso cymunedau i greu adnoddau newydd ac ailddefnyddio rhai sy'n bodoli'n barod.

Drwy rannu gwybodaeth, adnoddau a rhwydweithiau, mae Cymunedau Creadigol yn creu gwerth ychwanegol ac yn cynhyrchu manteision economaidd, cymdeithasol a diwylliannol i bartneriaid ymchwil a chymdeithas ehangach.

Creative Communities
UKRI Arts and Humanities Research Council
Northumbria University NEWCASTLE

Cymunedau Creadigol AHRC

Am beth hoffech chi wybod mwy?

Sut mae eraill wedi adeiladu cymuned greadigol?

Mae ein **Hymarferwyr Arloesi Cymunedol 2023/24** yn rhannu syniadau arloesol a straeon ysbrydoledig o'u gwaith ymchwil fel rhan o gymunedau creadigol mewn cyd-destunau datganoledig ar draws y pedair gwlad drwy **astudiaethau achos**, **papurau polisi**, a'r **gyfres podlediadau** maen nhw wedi'i chyd-greu.

Sut i gymryd rhan mewn ymchwil a datblygu fel cymuned greadigol?

Bydd **Gwobrau Rhwydwaith Polisi Co-Lab** 2026 yn creu capasiti newydd ar gyfer cyfnewid syniadau polisi mewn cysylltiad â diwylliant a datganoli (rhanbarthol a chenedlaethol) mewn modd cydweithredol traws-sector yng nghyd-destun Cenadaethau Llywodraeth y DU.

Sut mae codi proffil eich gwaith ymchwil a datblygu diwylliannol?

Modiwlau 2, 3 a 4 Pecyn Cymorth Cymunedau Creadigol: Dysgwch sut mae codi proffil eich ymchwil fel cymuned greadigol. Mae'r modiwlau hyn yn y Pecyn Cymorth Cymunedau Creadigol yn gallu eich helpu i ddeall gwahanol ffyrdd o gyfathrebu â chynulleidfaoedd amrywiol, ac ennyn eu diddordeb.

Creative Communities

UKRI Arts and Humanities Research Council

Northumbria University NEWCASTLE